

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»
Хмельницький інститут соціальних технологій
Кафедра фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Хмельницького інституту
соціальних технологій Університету
«Україна»

 Михайло ЧАЙКОВСЬКИЙ

01 " 09 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 1.4 Універсальний дизайн і допоміжні засоби

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма Фізична терапія, ерготерапія

(назва освітньої програми)

освітнього рівня магістр

(назва освітнього рівня)

галузь знань 22 Охорона здоров'я

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність(ності) 227 Фізична терапія, ерготерапія

(шифр і назва спеціальності(тей))

Спеціалізація(ії) 227.1 Фізична терапія

(назва спеціалізації)

інститут, філія, факультет, коледж Хмельницький інститут соціальних технологій

(назва навчально-виховного підрозділу)

Обсяг, кредитів: 90/3

Форма підсумкового контролю: екзамен

Хмельницький 2023 рік

Робоча програма Універсальний дизайн і допоміжні засоби
(назва навчальної дисципліни)

для студентів за галуззю знань 22 Охорона здоров'я
спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія

„01” вересня 2023 року – 30 с.

Розробники:

Чайковський Михайло Євгенович – професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій, доктор педагогічних наук, професор
(вказати авторів, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

Викладачі:

Чайковський Михайло Євгенович – професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій, доктор педагогічних наук, професор
(вказати всіх викладачів, які працюють за даною програмою, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту

Протокол від „01” вересня 2023 року № 1

Завідувач кафедри фізичної терапії, ерготерапії,
фізичної культури і спорту

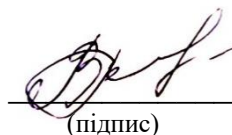
Людмила КРАВЧУК
(власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

„01” вересня 2023 року

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
(керівником проектної групи) Фізична терапія, ерготерапія
(назва освітньої програми)

„01” вересня 2023 року

Гарант освітньо-професійної
програми (керівник проектної групи)

Валентина КРУПА
(власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік	2023/2024	20___/20___	20___/20___	20___/20___
Дата засідання кафедри	01.09.2023 р.			
№ протоколу	№1			
Підпис завідувача кафедри				

Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу <https://vo.uu.edu.ua/> за адресою:

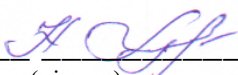
<https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=17030>

(вказати адресу)

Робочу програму перевірено

„01” вересня 2023 року

Заступник директора
з освітньої діяльності
Хмельницького інституту
соціальних технологій

(підпис)

Наталія ЛУЦКЕВИЧ
(власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

ЗМІСТ

1.	ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2.	МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
3.	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	6
4.	ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
4.1.	Анотація дисципліни.....	7
4.2.	Структура навчальної дисципліни.....	10
4.2.1.	<i>Тематичний план.....</i>	10
4.2.2.	<i>Навчально-методична картка дисципліни.....</i>	11
4.3.	Форми організації занять.....	12
4.3.1.	<i>Теми семінарських занять.....</i>	12
4.3.2.	<i>Індивідуальні завдання</i>	12
4.3.3.	<i>Індивідуальна навчально-дослідна робота.....</i>	12
4.3.4.	<i>Теми самостійної роботи студентів</i>	14
5.	МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	16
5.1.	Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.	16
5.2.	Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.....	17
5.3.	Інклюзивні методи навчання.....	17
6.	СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	18
6.1.	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.....	19
6.2.	Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру.....	19
6.3.	Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS	20
6.4.	Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS	20
6.5.	Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS.	21
6.6.	Розподіл балів, які отримують студенти.....	21
6.7.	Орієнтовний перелік питань до екзамену.....	21
7.	МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	24
7.1.	Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для студентів з інвалідністю.....	24
7.2.	Глосарій (термінологічний словник).....	25
7.3.	Рекомендована література.....	29
7.4.	Інформаційні ресурси.....	30
8.	МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	30

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Загальний обсяг кредитів – 3	Галузь знань 22 Охорона здоров'я	Вид дисципліни обов'язкова
	Спеціальність 227 Фізична терапія, ерготерапія	Цикл підготовки загальний
Модулів – 1	Спеціалізація немає	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	Семестр
Загальний обсяг годин – 90		3-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,5 самостійної роботи студента – 6	Освітній ступінь: магістр	14 год.
		Практичні, семінарські
		14 год.
		Лабораторні
		—
		Самостійна робота
		92
		Вид семестрового контролю: екзамен

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 23,3% аудиторних занять, 76,7% самостійної роботи;

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування теоретичних знань і отримання практичних умінь та навичок з реалізації та керування процесом використання принципів універсального дизайну та використання допоміжних засобів.

Завдання дисципліни:

- ознайомити майбутніх професіоналів із нормативно-законодавчою базою стосовно забезпечення рівних умов для осіб з особливими потребами;
- сформувати у здобувачів освіти цілісне уявлення про сутність та головні завдання універсального дизайну в Україні;
- окреслити досвід зарубіжних країн з впровадження універсального дизайну та допоміжних засобів;
- сформувати навички диференційованого викладання та оцінювання в умовах інклюзивного навчання;
- визначити ефективні соціально-педагогічні стратегії взаємодії з різнопрофільними фахівцями й батьками учнів з особливими потребами;
- формувати професійне мислення, здатність творчого використання психолого-педагогічних знань для вирішення конкретних завдань професійної діяльності.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до вимог освітньо-професійної програми студент повинен

знати:

- основні принципи універсального дизайну для людей із особливими потребами;
- елементи безбар'єрного архітектурного простору;
- клініко-фізіологічне обґрунтування застосування допоміжних засобів для пацієнтів із вадами опорно-рухового апарату;
- клініко-фізіологічне обґрунтування застосування допоміжних засобів для пацієнтів із різними вадами зорового аналізатора;
- клініко-фізіологічне обґрунтування застосування допоміжних засобів для пацієнтів із різними вадами слуху;

вміти:

- визначати ступінь порушення рухової активності людей, що мають вади аналізаторних систем;
- встановлювати реабілітаційний діагноз у людей із захворюваннями органів чуття та прогнозувати результати реабілітаційних втручань;
- застосовувати ортези, фіксатори для осіб з порушенням функцій ОРА;
- підбирати інвалідний візок, милиці, ходунки для осіб з порушеннями моторики;
- оцінювати результати реабілітаційних втручань та вносити корективи до програм реабілітації відповідно до ступеня їх ефективності.

Рядок дисципліни в „Матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми”

ОК 1.4.	ЗК 01	ЗК 02	ЗК 04	ЗК 07	ЗК 08	СК 06
	+	+	+	+	+	+

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, узагальнення, аналізу, синтезу та оцінювання отриманої інформації, необхідної для професійної діяльності фізичного терапевта.

ЗК 02. Здатність до пошуку, отримання, оброблення та аналізу надійної, достовірної та науково обґрунтованої інформації, необхідної для професійної діяльності фізичного терапевта, з різних джерел з використанням інформаційних і комунікаційних технологій, в тому числі іноземною мовою.

ЗК 04. Здатність виявляти та обирати методи для комплексного підходу до розв’язання проблем та прийняття рішень.

ЗК 07. Здатність виконувати професійну діяльність із дотриманням вимог техніки безпеки та охорони праці та працювати автономно.

ЗК 08. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт на основі етичних міркувань, принципів і цінностей фізичного терапевта.

СК 06 Здатність розв’язувати професійні завдання у сфері фізичної терапії, з урахуванням стану здоров’я представників різних верств населення, у тому числі осіб із інвалідністю.

Рядок дисципліни в „Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми”

ОК 1.4	ПРфт-14	ПРфт-18
	+	+

ПРфт-14 Проводити самостійну практичну діяльність.

ПРфт-18 Дотримуватись основних юридичних та етичних вимог, проводити діяльність зі згоди пацієнта/клієнта.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Змістовий модуль 1. Універсальний дизайн.

Тема 1. «Універсальний дизайн і допоміжні засоби» як науково-навчальна дисципліна.

Поняття «універсальний дизайн». Становлення концепції «універсального дизайну». Законодавчі та нормативні акти з питань

універсального дизайну. Соціальні переваги універсального дизайну. Принципи універсального дизайну. Поняття «розумне пристосування».

Тема 2. Доступність архітектурного середовища.

Доступність у різних сферах життєдіяльності. Державні будівельні норми (ДБН) та їх структурне наповнення. Вплив компенсаторних та допоміжних засобів на формування доступного середовища. Особливості посібника з питань створення безбар'єрного архітектурного середовища.

Тема 3. Доступність до об'єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю.

Загальні поняття про доступність до об'єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю. Антропометричні дані і параметри допоміжних засобів. Візуальна доступність.

Тема 4. Транспортна та інформаційна доступність.

Поняття «транспортна доступність». Вимоги щодо доступності транспортної інфраструктури. Сучасна логістика доступних транспортних засобів, послуг та інфраструктури. Поняття «інформаційна доступність». Правове забезпечення інформаційної доступності. Доступність інформаційно-комунікаційних та допоміжних технологій для людей з інвалідністю.

Змістовий модуль 2.

Допоміжні засоби

Тема 5. Протезно-ортопедичні вироби та засоби пересування.

Поняття «Мобільність осіб з інвалідністю». Протези при ампутаційних дефектах стопи, гомілки, стегна. Медичні протипоказання до протезування інвалідів з ампутаційними дефектами нижніх кінцівок.

Загальні положення стосовно протезів верхніх кінцівок. Функціональне призначення протезів верхніх та нижніх кінцівок. Загальна характеристика крісло-коляски (інвалідного візка). Маркування крісло-коляски. Типи крісло-коляски. Методи і оцінки підбору крісло-коляски. Основи техніки переміщення у крісло-колясці

Тема 6. Допоміжні засоби для особистої рухомості, переміщення та підйому.

Класифікація засобів для особистої рухомості, переміщення. Паралельні бруси. Опори. Милиці. Палиці.

Тема 7. Спеціальні засоби для орієнтування, спілкування та обміну інформацією для сліпих (слабкозорих) та глухих (слабочуючих).

Роль органів зору в життєдіяльності людини. Технічні засоби реабілітації, спілкування та обміну інформацією для інвалідів з порушенням

зору. Соціальна реабілітація інвалідів з порушеннями зору. Роль слуху в життєдіяльності людини. Сурдотехнічні засоби глухих і слабочуючих.

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передують цій дисципліні: Функціональна анатомія; Патофізіологія та кінезіологія; Фізична терапія при травмі та політравмі, захворюваннях опорно-рухового апарату; Клінічна реабілітаційна неврологія.

Міжпредметні зв'язки: Методологія та організація наукових досліджень; Фізична терапія при травмі та політравмі, захворюваннях опорно-рухового апарату; Клінічна практика з фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату.

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт							Форми та методи контролю знань
	Усього	аудиторна				інд	с.р.	
		у тому числі						
		л	сем	пр	лаб			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Універсальний дизайн.								
Тема 1. «Універсальний дизайн і допоміжні засоби» як науково-навчальна дисципліна.	11	2	1	–	–	–	8	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 2. Доступність архітектурного середовища.	11	2	1	–	–	–	8	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Тема 3. Доступність до об’єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю.	11	2	1	-	-	-	8	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: складання кросворду.
Тема 4. Транспортна та інформаційна доступність.	11	2	1	-	-	-	8	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Модульний контроль	2	–	–	–	–	2	–	комп’ютерне тестування
Разом за змістовим модулем 1	46	8	4	–	–	2	32	
Змістовий модуль 2. Допоміжні засоби.								
Тема 5. Протезно-ортопедичні вироби та засоби для пересування.	11	2	1	–	–	–	8	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: Складання списку додаткової літератури
Тема 6. Допоміжні засоби для особистої рухомості, переміщення та підйому.	11	2	1	-	-	-	8	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Тема 7. Спеціальні засоби для орієнтування, спілкування та обміну інформацією для сліпих (слабкозорих) та глухих (слабочуючих).	11	2	2	-	-	-	7	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійне опрацювання ІР: складання кросворду за основними термінами тем.
Модульний контроль	2					2		комп’ютерне тестування
Разом за змістовим модулем 2	35	6	4	–	–	2	23	
Усього годин	81	14	8	–	–	4	55	
ІНДЗ	9	–	–	–	–	9	–	ІНДЗ: реферат
Усього годин	90	14	8	–	–	13	55	

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	«Універсальний дизайн і допоміжні засоби» як науково-навчальна дисципліна.	1
2.	Доступність архітектурного середовища	1
3.	Доступність до об'єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю	1
4.	Транспортна та інформаційна доступність	1
5.	Протезно-ортопедичні вироби та засоби для пересування	1
6.	Допоміжні засоби для особистої рухомості, переміщення та підйому	1
7.	Спеціальні засоби для орієнтування, спілкування та обміну інформацією для сліпих (слабкозорих) та глухих (слабочуючих).	2
Разом		8

4.3.2. Індивідуальні завдання

1. Пошук та складання списку додаткової літератури (електронних ресурсів) за темою «Універсальний дизайн та його принципів».

2. Підготовка та проведення презентації на тему „Доступність архітектурного середовища”.

3. Складання кросворду на тему «Доступність до об'єктів житлового та громадського призначення»

4. Підготовка та проведення презентації на тему: «Транспортна та інформаційна доступність».

5. Пошук та складання списку додаткової літератури (електронних ресурсів) за темою «Крісло-колісне».

5. Підготовка та проведення презентації на тему: «Допоміжні засоби для особистої рухомості, переміщення та підйому».

6. Складання кросворду на тему „Спеціальні засоби для сліпих та глухих».

4.3.3. Індивідуальне науково-дослідне завдання (реферат)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНДР прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- складання ситуаційних завдань із різних тем курсу (**0,5 бали**);
- огляд літератури з конкретної тематики (**0,5 бали**);
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (**1 бал**);
- Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу (**3 бали**);
- Участь у науковій студентській конференції (**2 бали**);
- дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (**1 бал**).
- дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **8 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Тематика ІНДЗ

1. Універсальний дизайн у дошкільних навчальних закладах.
2. Універсальний дизайн у закладах загальної середньої освіти.
3. Універсальний дизайн у закладах вищої освіти.
4. Універсальний дизайн у медичних закладах.
5. Універсальний дизайн у побуті.
6. Аудит доступності виборчих дільниць.
7. Універсальний дизайн: зарубіжний досвід.
8. Особливості проектування біомеханічних протезів верхніх кінцівок.
9. Сучасні ортезні системи.
10. Особливості використання мови жестів.

Критерії оцінювання ІНДЗ
(дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	3 бали
2.	Складання плану реферату	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	4 бали
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	1 бал
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	2 бали
Разом		15 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
8	відмінно	5	A	відмінно
6	добре	4	BC	добре
4	задовільно	3	DE	задовільно
3	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

4.3.4. Теми самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	«Універсальний дизайн і допоміжні засоби» як науково-навчальна дисципліна.	8
2	Доступність архітектурного середовища	8
3	Доступність до об'єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю	8
4	Транспортна та інформаційна доступність	8

Модульний контроль		2
5	Протезно-ортопедичні вироби та засоби для пересування	8
6	Допоміжні засоби для особистої рухомості, переміщення та підйому	8
7	Спеціальні засоби для орієнтування, спілкування та обміну інформацією для сліпих (слабкозорих) та глухих (слабочуючих).	7
Модульний контроль		2
ІНДЗ		9
Разом		68

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. Універсальний дизайн.			
«Універсальний дизайн і допоміжні засоби» як науково-навчальна дисципліна (8 год.) .	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	2	I - II
Доступність архітектурного середовища (8 год.).	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	2	III - IV
Доступність до об’єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю (8 год.).	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	2	V - VI
Транспортна та інформаційна доступність (8 год.).	завдання до самостійної роботи, індивідуальне заняття	2	VII - VIII
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год.).	Тестування	5	VIII
Всього: 34 год.	Всього: 9 балів		
Змістовий модуль 2. Допоміжні засоби.			
Протезно-ортопедичні вироби та засоби для пересування (8 год.).	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	2	IX - X
Допоміжні засоби для особистої рухомості, переміщення та підйому (8 год.).	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	2	XI - XII
Спеціальні засоби для орієнтування, спілкування та обміну інформацією для сліпих (слабкозорих) та глухих (слабочуючих) (7 год.).	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	2	XIII - XIV
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год.).	Тестування	5	XIV
Всього: 25 год.	Всього: 8 балів		
Індивідуальна навчально-дослідна робота: 9 год.	Реферат	15	XV
Разом: 68 год.	Разом: 39 балів		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: вправи.

2. За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів. Методи викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від виду занять, змісту теми, цілей і завдань, можливостей студентів та часом, відведеним для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи:

- пояснювально-ілюстративна лекція включає усний виклад навчального матеріалу з ілюстрацією таблиць, слайдів, роздаткового матеріалу, з використанням ТЗН.
- лекція з елементами бесіди, яка включає усний виклад навчального матеріалу, великого за обсягом, складного за логічною побудовою у якому застосовується питально-відповідальний метод навчання з використанням ілюстративного матеріалу.
- проблемна лекція спрямована на розвиток логічного мислення студентів, коли при читанні лекції перед студентами формулюється проблема для самостійного осмислення того, що далі розкривається викладачем; у ході лекції студентам може видаватися надрукований роздавальний матеріал або здійснюватися показ таблиць, слайдів, які допомагають студентам у вирішенні поставленої проблеми.

В ході семінарських занять застосовуються наступні методи:

- практичні заняття організовується у формі доповідей, обговорень та виконання практичних завдань. Увага студентів зосереджена на висвітленні матеріалу з наданням інформації про нові наукові розробки.
- репродуктивний метод застосовується при проведенні підсумкового семінару з змістового модуля з використанням тестового контролю у ІКЦ.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Під час викладання навчальної дисципліни „Універсальний дизайн і допоміжні засоби” застосовуються наступні методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів:

1. Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу – надання нових фактів та самостійний їх пошук створює відчуття збагачення знаннями спонукає студентів до самовдосконалення.

2 Метод опори на життєвий досвід студентів – використання викладачем у навчальному процесі життєвого досвіду студентів – фактів, явищ, які вони спостерігали в житті, або в яких самі брали участь.

3.Метод емоційно-морального стимулювання – включення у зміст навчання моральних ситуацій прикладів з життя.

4.Метод зацікавлення – реалізується за допомогою цікавих прикладів, парадоксальних фактів (цікаві аналогії, проблемні запитання, досліді).

5.Метод емоційного сплеску та заохочення – підтримка, підбадьорювання, заохочення; педагог має демонструвати своє прагнення допомогти студенту, бути впевненим у його силах та здібностях.

6.Метод пізнавальних ігор:

-*ділова гра* – діалог на професійному рівні, в якому відбуваються зіткнення різних думок, пропозицій, і взаємна критика гіпотез. Їх обґрунтування, що призводить до появи нових знань і уявлень;

-*рольова гра* – імпровізоване розігрування заданої ситуації;

- *інтерактивна гра* – метод навчання, заснований на досвіді, отриманому в результаті спеціально організованої соціальної взаємодії учасників з метою зміни індивідуальної моделі поведінки;

- *симуляція* – метод навчання, який моделює обмежені в часі, конкретні життєві ситуації, результат яких залежить від поведінки учасників процесу взаємодії.

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод „вибуху”, метод природних наслідків і трудовий метод.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна „Універсальний дизайн і допоміжні засоби” оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з 2 змістових модулів.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”, подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамени;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
„відмінно”	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
„добре”	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
„задовільно”	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
„незадовільно”	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. Обов'язкові					
1.1. Відвідування лекцій	2	4	8	3	6
1.2. Робота на семінарському занятті	3	4	12	3	9
1.3. Виконання завдань для самостійної роботи	1	4	4	3	3
1.5. Виконання модульної роботи	5	1	5	1	5
Разом			29		23
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 52					
II. Вибіркові					
Виконання завдань для самостійного опрацювання (за вибором студента не більше 10 балів)					
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу					0,5
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики					0,5
2.3. Анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис,					1

тематичні розвідки	
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу	3
2.5. Участь у науковій студентській конференції	2
2.6. Дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе	1
2.7. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)	8
Разом	8
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 8	
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60	

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 60-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60 та більше	Відмінно	5	A	Відмінно
45 – 53	Добре	4	BC	Добре
36 – 44	Задовільно	3	DE	задовільно
21 – 35	Незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 20		2	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6.4. Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 40-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36 – 40 та більше	відмінно	5	A	відмінно
30 – 35	добре	4	BC	добре
24 – 29	задовільно	3	DE	задовільно
14 – 23	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 13		2	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен		
90 – 100	відмінно	5	A	відмінно
82 – 89	добре	4	B	добре (дуже добре)
75 – 81	добре	4	C	добре
64 – 74	задовільно	3	D	задовільно
60 – 63	задовільно	3	E	задовільно (достатньо)
35 – 59	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	незадовільно	2	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6.6. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Іспит	Сума	
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				ІНДЗ	40	не більше 100
T1	T2	T3	T4	МК 1	T5	T6	T7	МК 2			
6	6	6	6	5	6	6	6	5			

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

МК – модульний контроль

6.7. Орієнтовний перелік питань до екзамену

1. Дайте визначення поняттю «Універсальний дизайн».
2. Охарактеризуйте етапність становлення концепції «універсального дизайну».
3. Нормативно-правова база з питань універсального дизайну.
4. Охарактеризуйте соціальні переваги універсального дизайну.
5. Охарактеризуйте поняття універсального проектування.
6. Охарактеризуйте принципи універсального дизайну.
7. Охарактеризуйте поняття «розумне пристосування».
8. Охарактеризуйте поняття «доступність архітектурного середовища».
9. Основні вимоги ДБН «Будинки і споруди».
10. Охарактеризуйте розділи посібника «Доступність до об'єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю».
11. Етапи забезпечення архітектурної пристосованості будівлі до потреб осіб з особливими потребами.
12. Основні антропометричні дані і розміри, які слід враховувати при проектуванні будинків і об'єктів за принципом пристосованості до потреб маломобільних груп населення.

13. Особливості використання контрасту кольорів для забезпечення візуальної доступності.

14. Особливості використання освітлення для забезпечення візуальної доступності.

15. Особливості розміщення знаків для візуальної доступності.

16. Типи пандусів.

17. Конфігурація пандусів.

18. Кути нахилу і довжина пандусів.

19. Основні вимоги до ліфтів.

20. Основні вимоги до сходів.

21. Основні вимоги до входних дверей.

22. Основні вимоги до коридорів.

23. Основні вимоги до перила та огорож в приміщеннях.

24. Охарактеризуйте транспортну систему держави.

25. Умови державної транспортної політики для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення.

26. Нормативно правові акти що регламентують доступність транспортної інфраструктури.

27. Охарактеризуйте логістику доступного транспорту.

28. Охарактеризуйте поняття «Інформаційна доступність».

29. Що передбачає забезпечення інформаційної доступності людей з інвалідністю?

30. За яких умов продукт інформаційно-комунікаційних технологій вважається доступним для людей з інвалідністю?

31. Групи мобільності інвалідів з ампутацією нижніх кінцівок.

32. Рівні функціональності протезів нижніх кінцівок в залежності від ступенів мобільності пацієнта

33. Основні функціональні можливості стопи.

34. Групи кукс стопи.

35. Загальні медико-технічні вимоги до протезно-ортопедичних виробів на куksi стоп незалежно від рівня ампутації.

36. Групи кукс гомілки.

37. Спільні вимоги до конструкційних компонентів протезів гомілки.

38. Групи кукс бедра.

39. Спільні вимоги до конструкційних компонентів протезів стегна.

40. Протипоказання до протезування нижніх кінцівок.

41. Класифікація ортезів.

42. Медико технічні вимоги щодо ортезів нижніх та верхніх кінцівок.

43. Протипоказаннями до призначення ортезних систем.

44. Показання для призначення ортопедичного взуття.

45. Ортезні системи для хребта.

46. Складові частини крісло-коляски.

47. Види крісло-колясок.

48. Стандарти крісло-коляски.

49. Основи вправи для оволодіння техніки переміщення у крісло-колясці.

50. Класифікація засобів для особистої рухомості та пересування.
51. Особливості використання паралельних брусів.
52. Правильний підбір ходунків.
53. Різновиди милиць та їх коротка характеристика.
54. Особливості підбору милиць.
55. Особливості використання палиць
56. Зорові порушення згідно Міжнародної номенклатури порушень, обмежень життєдіяльності й соціальної недостатності.
57. Компоненти здатності до орієнтації.
58. Тифлотехнічні засоби реабілітації для сліпих та слабкозорих.
59. Система орієнтирів для інвалідів з порушеннями зору.
60. Соціальні аспекти, які слід враховувати при забезпеченні інвалідів І групи по зору собакою-поводирем.
61. Міжнародна класифікація порушень слуху.
62. Групи причини виникнення порушень слуху.
63. Сурдотехнічні засоби глухих і слабчочуючих.
64. Класифікація слухових апаратів.

БІЛЕТИ ДО ЕКЗАМЕНУ

Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна”
Хмельницький інститут соціальних технологій
 Кафедра фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту

Освітній ступінь: магістр

Усі спеціальності: 227 Фізична терапія, ерготерапія

Семестр: 3

Навчальна дисципліна: Універсальний дизайн і допоміжні засоби

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Визначення поняттю «Універсальний дизайн».
2. Групи мобільності інвалідів з ампутацією нижніх кінцівок.

Затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту

Протокол №1 від „01” вересня 2023 року.

Завідувач кафедри

(підпис)

Людмила КРАВЧУК

(власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Екзаменатор

(підпис)

Михайло ЧАЙКОВСЬКИЙ

(власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій
2. Методичні розробки до семінарських занять.
3. Методичні розробки до виконання самостійної роботи студентів.
4. Орієнтовна тематика реферативних досліджень.
5. Ілюстративні матеріали.
6. Глосарій по дисципліні.
7. Питання до модульного контролю.
8. Питання до іспиту.

7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для студентів з інвалідністю

1. Універсальний дизайн: історія, рушії та принципи. URL : <https://ud.org.ua/biblioteka/prezentatsiji/335-universalnij-dizajn>
2. Доступність державних веб сайтів для людей з інвалідністю. URL : <https://ud.org.ua/biblioteka/prezentatsiji/298-dostupnist-derzhavnikh-veb-sajtiv-dly-a-lyudej-z-invalidnistyu>
3. Універсальний дизайн та інклюзивне дизайн-мислення. URL : <https://ud.org.ua/biblioteka/prezentatsiji/279-universalnij-dizajn-ta-inklyuzivne-dizajn-mislennya>

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей студентів з інвалідністю;
- дистанційні програми навчання для студентів із проблемами слуху і порушеннями опорно-рухового апарату.
- спеціалізовані комп'ютерні програми для навчання осіб з інвалідністю;
- забезпечення осіб із проблемами зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами, надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;
- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

7.2. Глосарій (термінологічний словник)

Адаптація – пристосування до нових умов, тут: пристосування середовища життєдіяльності, будинків і споруд до потреб маломобільних груп населення.

Балкон - виступаюча з площини стіни фасаду обгороджена площадка, що служить для відпочинку влітку.

Веранда - засклеєне неопалюване приміщення, прибудоване до малоповерхового будинку або вбудоване у нього, яке не має обмеження за глибиною.

Візуальні засоби інформації – тут: носії інформації у вигляді помітних зором текстів, знаків, символів, світлових сигналів тощо, переданих у тому числі людям із порушенням функцій органів слуху.

Доступні для МНГ будинки і споруди – будинки і споруди, у яких реалізований комплекс архітектурно - планованих, інженерно – технологічних, ергономічних, конструкційних і організаційних заходів, що відповідають нормативним вимогам щодо забезпечення доступності і безпеки МНГ.

Елемент – складова частина будь-чого, тут: архітектурний, технічний або механічний компонент ділянки, будинку або приміщення, наприклад, робоче місце, місце відпочинку, душ, телефонна кабіна, двері, керуючий пристрій, ручка, поручень тощо.

Житло I категорії (комерційне) - житло з нормованими нижніми і ненормованими верхніми межами площ квартир та одноквартирних житлових будинків (чи котеджів), які забезпечують рівень комфорту проживання не нижче за мінімально допустимий.

Житло II категорії (соціальне) - житло з нормованими нижніми і верхніми межами площ квартир та житлових кімнат гуртожитків відповідно до чинних санітарних норм, які забезпечують мінімально допустимий рівень комфорту проживання.

Житловий будинок секційного типу - будинок, що складається з однієї або декількох секцій.

Житловий будинок коридорного (галерейного) типу - будинок, у якому квартири (або кімнати гуртожитків) мають виходи через загальний коридор (галерею) не менше ніж на двоє сходів.

Житлове приміщення - опалюване приміщення, розташоване у надземному поверсі, призначене для цілорічного проживання і яке відповідає санітарко-епідеміологічним вимогам щодо мікроклімату і повітряного середовища, природного освітлення, допустимих рівнів нормованих параметрів відносно шуму, вібрації, ультразвуку та інфразвуку, електричних та електромагнітних полів та іонізуючого випромінювання.

Житловий осередок гуртожитку - група житлових кімнат, об'єднаних підсобними приміщеннями загального користування.

Зблокований житловий будинок - будинок квартирної типу, що складається з двох і більше квартир, кожна з яких має безпосередній вихід на приквартирну ділянку або вулицю.

Загальна площа квартири (житлового будинку) - сумарна площа житлових і підсобних приміщень з урахуванням лоджій, балконів, веранд і терас, що враховуються з коефіцієнтом відповідно до додатка В.

Інклюзивне навчання – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей (Концепція розвитку інклюзивної освіти. Наказ МОН від 01.10.2010 № 912).

Квартира - комплекс взаємопов'язаних приміщень, використовуваних для проживання однієї сім'ї різного чисельного складу або однієї людини, який включає (як мінімум); житлову (житлові) кімнату, кухню, ванну кімнату (душову), вбиральню (або суміщений санвузол), передпокій, комору чи вбудовану шафу,

Квартира у двох рівнях - квартира, житлові та підсобні приміщення якої розміщені на двох суміжних поверхах і об'єднані внутрішньо квартирними сходами.

Кухня-ніша - невідокремлений перегородкою простір у структурі житлової кімнати чи передпокою для розміщення кухонного обладнання без обіднього місця; може освітлюватися природним або "другим" світлом через фрамугу.

Ліфтовий хол – Спеціальне приміщення, розташоване біля входу до ліфта.

Лоджія - перекрите й обгороджене у плані з трьох боків приміщення, відкрите до зовнішнього простору або закрите, що служить для відпочинку влітку. Закрита лоджія не є верандою.

Льох - споруда, заглиблена в землю, для цілорічного зберігання продуктів. Може бути розташованим окремо, під житловим будинком або господарською будівлею.

Малоповерхова забудова - забудова території одно-, дво-, триповерховими житловими будинками різних типів.

Мало мобільні групи населення (МГН) – люди, що відчують труднощі при самостійному пересуванні, одержані послуги, необхідної інформації або при орієнтуванні в просторі. До маломобільних груп населення тут віднесені особи з інвалідністю, люди з тимчасовим порушенням здоров'я, вагітні жінки, люди старшого (похилого) віку, люди з дитячими колясками тощо.

Нежитлове приміщення - приміщення в структурі житлового будинку, що не відноситься до житлового фонду. Є самостійним об'єктом цивільно-правових відносин.

Одноквартирний житловий будинок - індивідуальний житловий будинок, що має при будинкову ділянку.

Підсобні приміщення квартири - приміщення, призначені для гігієнічних або господарсько-побутових потреб мешканців (ванна, вбиральня, душева, приміщення для прання, кухня, комора), а також передпокій, внутрішньоквартирний хол, коридор тощо.

Підсобні приміщення багатоквартирного житлового будинку - приміщення, призначені для забезпечення експлуатації будинку та побутового обслуговування його мешканців (сходові клітки, вестибюлі, перехідні шлюзи, позаквартирні коридори, колясочні, комори, сміттєзбірні камери, горища, підвали, шахти тощо).

Перекладач жестової мови – фахівець у сфері послідовного та (або) синхронного перекладу (інтерпретації) між словесною та жестовою мовами.

Площа квартири - сумарна площа житлових і підсобних приміщень квартири без урахування лоджій, балконів, веранд і терас.

Планувальна позначка землі - рівень землі на межі вимощення.

Поверх мансардний (мансарда) - поверх у горищному просторі, фасад якого повністю або частково утворений поверхнею (поверхнями) похилої чи ламаної покрівлі.

Поверх надземний - поверх з позначкою підлоги приміщень не нижче планувальної позначки землі.

Поверх основний - поверх (для розрахунку ліфтів), на який мешканці мають нормальний доступ із прибудинкової території.

Поверх перший - нижній надземний поверх житлового будинку.

Поверх підвальний (перший підземний поверх) - поверх з позначкою підлоги приміщень нижче планувальної позначки землі більш ніж на половину висоти приміщення,

Поверх підземний - поверх з позначкою підлоги приміщень нижче планувальної позначки землі на всю висоту приміщення.

Поверх технічний - поверх для розміщення інженерного обладнання і прокладання комунікацій, може бути розташований у нижній (технічне підпілля), верхній (технічне горище) або в середній частині будинку.

Поверх цокольний - поверх з позначкою підлоги приміщень нижче планувальної позначки землі на висоту не більше половини висоти приміщень.

Пожежобезпечна зона – частина будинку, споруди, протипожежного відсіку, виділена протипожежними перешкодами для захисту людей від небезпечних факторів пожежі протягом заданого часу (від моменту виникнення пожежі до завершення рятувальних робіт), забезпечення комплексом заходів для проведення евакуації і рятування.

Приквартирна ділянка - земельна ділянка, що примикає до житлового будинку (квартири) з безпосереднім виходом до нього.

Приміщення технічні - приміщення для розміщення обладнання теплових вузлів, бойлерних, електрощитових, венткамер, комутаторів, радіовузлів, машинних відділень ліфтів, холодильних установок тощо,

Протяжний будинок - будинок, довжина якого у три і більше разів перевищує його висоту,

Світловий карман - приміщення з прямим природним освітленням, що примикає до коридору і служить для його освітлення.

Світловий ліхтар - засклена конструкція покриття для освітлення приміщень сходової клітки або внутрішнього дворика.

Секція житлового будинку - будинок або частина житлового будинку (відокремлена від інших частин глухою стіною) із квартирами (кімнатами гуртожитків), що мають вихід на одну сходову клітку або безпосередньо через коридор. Площа квартир на поверсі секції, як правило, не перевищує 500 м².

Сільський садибний будинок - односімейний житловий будинок загальною площею, як правило, до 250 м², розташований на земельній ділянці у сільській місцевості разом зі спорудами господарського призначення, садом і городом.

Система засобів інформації (інформаційні засоби) – тут: сукупність носіїв інформації, що забезпечують для МГН своєчасне орієнтування у просторі, сприяють безпеці і зручності пересування, а також інформують про властивості середовища життєдіяльності.

Смуга руху – частина пішохідного шляху, призначена для руху в один ряд в одному напрямку.

Спеціалізований елемент – тут: елемент до якого (як до об'єкта нормування) ставляться вимоги щодо адаптації з урахуванням конкретних або сукупних порушень здоров'я людини.

Суміщений санвузол - приміщення, обладнане унітазом, ванною (чи душовим піддоном) і умивальником.

Сходово-ліфтовий вузол - приміщення, призначене для розміщення вертикальних комунікацій: сходової клітки, ліфтів.

Тамбур - прохідний простір між дверима, призначений для захисту від проникнення холодного повітря, диму і запахів при вході до будинку, у сходову клітку або інші приміщення.

Тактильні засоби інформації – носії інформації, що перекладаються людиною з порушенням зору і сприймаються шляхом дотику.

Тераса - обгороджена відкрита прибудова до будинку у вигляді площадки для відпочинку, що може мати дах; розміщується на землі або над нижче розташованим поверхом.

Тексофон – апарат для передавання, приймання і ведення діалогу по телефону особами з порушенням слуху в текстовому режимі. Апарат забезпечений клавіатурою і дисплеєм для відображення текстової інформації.

Технічне оснащення багатоквартирного житлового будинку - інженерні комунікації та технічні пристрої, необхідні для забезпечення санітарно-гігієнічних умов і безпечної експлуатації квартир (загальнобудинкові мережі тепло-, водо-, газо-, електропостачання, бойлерні, обладнання пожежної безпеки, вентиляційні канали та канали для димовидаляння; пристрої ліфтів, центральних розподільних щитів, елеваторних вузлів, а також елементи благоустрою території).

Тифлотехнічні засоби – засоби, що полегшують людям з порушенням зору роботу і засвоєння інформації (магнітофони, диктофони, письмові прилади, клавіатура зі шрифтом Брайля).

Універсальний дизайн – стратегія, спрямована на те, щоб проектування і компоненти будь-якого середовища, виробів, комунікацій, інформаційних технологій чи послуг були однаково доступні чи зрозумілі всім та відповідали вимогам спільного користування. Це економічно ефективний підхід, бо задовольняє потреби всіх користувачів вже на початковому етапі розробки та проектування і виключає майбутні нераціональні витрати. В основі Універсального Дизайну – повага до прав людини.

Універсальний елемент – елемент, що проектується з урахуванням можливого використання усіма категоріями населення, у тому числі МГН.

Умовна висота будинку - за 2,18 ДБН В. 1.1-7.

Холодна комора - приміщення, розташоване в неопалюваному об'ємі квартири (будинку).

Шахта для провітрювання - захищений вентиляційними ґратами порожнистий вертикальний простір на висоту будинку з горизонтальним перерізом не менше 1/30 загальної площі усіх провітрюваних квартир на поверсі.

Шлях руху – тут: пішохідний шлях, який використовується МГН, у тому числі людьми з інвалідністю, що пересуваються за допомогою на крісла-колісного, для переміщення по ділянці (доріжки, тротуари, пандуси тощо), а також на вході до будинку або споруди та всередині будинку і споруд (горизонтальні і вертикальні комунікації).

7.3 Рекомендована література

Основна:

1. Інклюзія в освіті: повсякденні практики та процедура оцінювання [Текст] : монографія / О. М. Дікова-Фаворська, С. Г. Здрагат. - Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2016. - 416 с.
2. Особливості впровадження інклюзії у вищому навчальному закладі : навч. посіб. / М. Є. Чайковський. – К. : Університет „Україна”, 2015. – 152 с.
3. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Бондар К. М. . Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. 170 с.
4. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник / Марія Швед. Львів: Український католицький університет, 2015. - 360с.

Допоміжна:

1. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Зб.наукових праць. – К.: Університет „Україна”, 2017.– 448 с.
2. Бойчук Ю.Д., Бородіна О.С., Микитюк О.М. Інклюзивна компетентність майбутнього вчителя основ здоров'я : монографія. – Харків: ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2015. –117с.

3. Дікова-Фаворська О. М.. Особа з вадами здоров'я в сучасному суспільстві: стратегії та основні заходи модернізації взаємин. / За наук. ред. докт. соц. наук, доцент. О.М. Дікової-Фаворської. – Монографія. – Житомир: Приватне Підприємство „ДЖІВІЕС”, 2010. – 666 с.

4. Інклюзивне навчання: організаційне, змістове та методичне забезпечення : навчально-методичний посібник / [кол. авторів ; за заг. ред. С.П. Миронової]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. – 236 с.

5. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання : наук.-метод. посіб. / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – 2-ге вид., доп. і перероб.– К. : АТОПОЛ, 2011. – 275 с.

6. Ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти. URL : <https://rcpio.ippo.kubg.edu.ua/?p=2414>

7. Соціально-педагогічна робота з молоддю з особливими потребами в інклюзивному освітньому просторі : монографія / М. Є. Чайковський – Київ : Вид-во, 2015. – 439 с

7.4. Інформаційні ресурси

1. Універсальний дизайн: історія, рушії та принципи. URL : <https://ud.org.ua/biblioteka/prezentatsiji/335-universalnij-dizajn>

2. Доступність державних веб сайтів для людей з інвалідністю. URL : <https://ud.org.ua/biblioteka/prezentatsiji/298-dostupnist-derzhavnikh-veb-sajtiv-dlya-lyudej-z-invalidnistyu>

3. Універсальний дизайн та інклюзивне дизайн-мислення. URL : <https://ud.org.ua/biblioteka/prezentatsiji/279-universalnij-dizajn-ta-inklyuzivne-dizajn-mislennya>

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	кафедральний ноутбук	проектор, приміщення з доступом до Інтернету
Семінарське заняття	наочні та роздаткові матеріали, переносна дошка з відривними листами паперу	спеціалізований кабінет № 36
Модульний контроль	Доступ до мережі Інтернет	приміщення комп'ютерного класу №28